

A TANULMÁNYOK SORÁN FELMERÜLŐ KÖLTSÉGEK ÉS JUTTATÁSOK

➤ AZ ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT ÉS A KÖLTSÉGTÉRÍTÉSES KÉPZÉSEK

➤ A KÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁSRÓL

➤ JUTTATÁSOK ÉS TÁMOGATÁSOK

➤ AZ ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT ÉS A KÖLTSÉGTÉRÍTÉSES KÉPZÉSEK

➤ MILYEN KÉPZÉSEK INDULHATNAK ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT ÉS KÖLTSÉGTÉRÍTÉSES FORMÁBAN?

A hatályos jogszabályok egyértelműen meghatározzák azt, hogy milyen képzési formák, milyen tagozaton folyhatnak államilag támogatott és költségtérítéssel formában, illetve melyek azok a képzési szintek, tagozatok, amelyek csak költségtérítéssel formában hirdethetők meg. Ezek a felsőoktatási intézmények képzési fenntartási normatíva alapján történő finanszírozásról szóló 8/2005. (I. 19.) Korm. rendeletben található meg. Ez természetesen azt is jelenti, hogy a felsőoktatási intézményeknek joguk és lehetőségük van az államilag támogatott képzés mellett költségtérítéssel képzést is hirdetni, amennyiben erre megfelelő kapacitásuk van. Sőt, az is előfordul, hogy olyan képzési szinteket és tagozatokat hirdetnek kizárólag költségtérítéssel képzésként, amelyek elvileg lehetnek államilag támogatottak, de az adott konkrét esetben nem hirdet államilag támogatott képzést az intézmény.

Államilag támogatott képzés lehet:

- felsőfokú szakképzés (nappali, esti, levelező tagozaton),
- alapképzés (nappali, esti, levelező tagozaton),
- kiegészítő alapképzés (nappali tagozaton).

Csak költségtérítéssel képzés lehet:

- felsőfokú oklevéllel rendelkezők számára hirdetett képzés (nappali, esti, levelező tagozaton),
- kiegészítő alapképzés (esti, levelező tagozaton),
- távoktatási formában meghirdetett képzés (minden képzési formában).

➤ ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT HALLGATÓI LÉTSZÁMKERET

Alapelvek

- A felsőoktatásba egységes rangsorolás alapján a legjobban felkészült és legjobb teljesítményt nyújtó jelentkezők kerülhetnek be.
- A felvételi döntésnél meghatározó a jelentkezők teljesítménye és választása, valamint a felsőoktatási intézmények kapacitása.
- Felsőfokú szakképzésre, alapképzésre és egységes, osztatlan képzésre a középiskolai tanulmányi eredmények és az érettségien nyújtott teljesítmény alapján lehet felvételt nyerni.
- A mesterképzésre (amíg van, kiegészítő alapképzésre) a felvételi feltételeket a felsőoktatási intézmények határozzák meg.

Kapacitás

- A felsőoktatási törvény értelmében a felsőoktatási intézményeknek meg kell határozniuk a kapacitásukat, azt a létszámot, amelynek képzésére megvannak a személyi, tárgyi és infrastrukturális feltételek és erről tájékoztatniuk kell a felvételizőket.
- A kapacitást a felsőoktatási intézmény az alábbiak figyelembevételével tette közzé:
 - a fenntartó által kiadott alapító okirat,
 - a Felsőoktatási Regisztrációs Központ által kiadott működési engedély.
- A kapacitás együtt tartalmazza az államilag támogatott és a költségtérítéses hallgatók számát.

Kapacitás a Tájékoztatóban

A Tájékoztatóban a következő információkat találhatja meg minden érdeklődő a felsőoktatási intézményekről:

- az adott felsőoktatási intézménybe felvehető hallgatók összlétszáma,
- az adott intézménybe (karra) felvehető hallgatók száma képzési területenként és a képzés munkarendje (nappali, esti és levelező tagozat, valamint távoktatás),
- egy adott szakra vonatkozóan azt, hogy milyen finanszírozási formában, munkarendben indítja és az adott szakra minimum és maximálisan hány hallgatót tud és akar felvenni.

Sem az intézményi, sem a kari, sem a szak szintű kapacitásnál nincs megkülönböztetve az, hogy hány hallgatót vehet fel az intézmény államilag támogatott, és hány hallgatót költségtérítéses képzésre.

A felsőoktatási törvény előírásai szerint évente a kormánynak kell meghatároznia az államilag támogatott új belépő létszámkeretet (vagyis a felsőfokú szakképzésre, alapképzésre, illetve egységes, osztatlan képzésre felvehető államilag támogatott létszámkeretet). A kormánynak kell döntenie arról is, hogy a létszámkereten belül hány hallgató kerülhet be a különböző képzési területekre, a képzés munkarendje és a képzés szintje szerint.

Az 1108/2006. (XI. 20.) Korm. határozat rendelkezik a 2007-ben a felsőoktatásban felvehető, államilag támogatott hallgatói létszámkeretről. Eszerint összesen 56 ezer fő kerülhet be államilag támogatott képzésre a felsőoktatási intézményekbe. Az összlétszám megoszlása a következő:

a) felsőfokú szakképzésre felvehető hallgatók létszáma	12 500 fő
b) alapképzésre felvehető hallgatók létszáma	39 450 fő
ebből	
agrár képzési területre felvehető hallgatók száma	1 900 fő
bölcseztudomány képzési területre felvehető hallgatók száma	4 800 fő
gazdaságtudományok képzési területre felvehető hallgatók száma	6 000 fő
informatika képzési területre felvehető hallgatók száma	4 600 fő
jogi és igazgatási képzési területre felvehető hallgatók száma	500 fő
műszaki képzési területre felvehető hallgatók száma	9 200 fő
orvos- és egészség tudomány képzési területre felvehető hallgatók száma	2 000 fő
pedagógusképzés képzési területre felvehető hallgatók száma	2 000 fő
sporttudomány képzési területre felvehető hallgatók száma	500 fő
társadalomtudomány képzési területre felvehető hallgatók száma	3 300 fő
természettudomány képzési területre felvehető hallgatók száma	3 900 fő
művészet képzési területre felvehető hallgatók száma	450 fő
művészközvetítés képzési területre felvehető hallgatók száma	300 fő
c) egységes, osztatlan képzésre felvehető hallgatók létszáma	3.250 fő
ebből	
agrár képzési területre felvehető hallgatók száma	100 fő
jogi és igazgatási képzési területre felvehető hallgatók száma	1 200 fő
műszaki képzési területre felvehető hallgatók száma	200 fő
orvos- és egészség tudomány képzési területre felvehető hallgatók száma	1 500 fő
művészet képzési területre felvehető hallgatók száma	250 fő

A kormány döntése értelmében az új belépő létszámkeret legfeljebb 10%-a lehet részidős (esti, levelező) képzés. Ugyancsak döntés született arról, hogy 2007-ben az államilag támogatott mesterképzésre és kiegészítő alapképzésre összesen 300 fő kerülhet felvételre.

➤ KI VEHET RÉSZT ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT, ILLETVE KÖLTSÉGTÉRÍTÉSES KÉPZÉSBEN?

Államilag támogatott képzésre azok a magyar állampolgárok és az alábbiakban felsorolt esetekben a nem magyar állampolgárok vehetők fel, akik államilag támogatott képzésre jelentkeztek, megfelelnek a felvételi feltételeinek, és eléri a megállapított ponthatárt.

A felsőoktatási törvény. 39. § (1) bekezdése alapján államilag támogatott képzésben tanulmányok folytatásának a joga megilleti

- a) az Európai Gazdasági Térséghez tartozó országok állampolgárait, valamint családtagjaikat,
- b) az a) pont hatálya alá nem tartozó a Magyar Köztársaság területén élő menekültet, menedékest, befogadottat, bevándoroltat, letelepedettet,

Menekült: a menedékjogról szóló 1997. évi CXXXIX. törvény 2. § a) pontja alapján külföldi állampolgár vagy hontalan személy lehet, akit a menekültügyi hatóság ekként elismert.

Menedékes (vagyis ideiglenes menedékben részesülő): a menedékjogról szóló 1997. évi CXXXIX. törvény 2. § b) pontja alapján az a külföldi, amelyet a Kormány vagy az Európai Unió erre felhatalmazott intézménye részesített ideiglenes menedékben.

- c) nemzetközi megállapodás alapján a magyar állampolgárokkal azonos elbírálás alá eső külföldit,
- d) azoknak az országoknak az állampolgárait, amelyekben a magyar állampolgár a viszonyosság elve alapján igénybe veheti az adott állam felsőoktatási szolgáltatásait.

Fontos megjegyezni, hogy az elismerési eljárást a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal folytatja le, és elismerés esetén a menekült, menedékes személyi igazolványt kap (!), vagyis a magyar állampolgárokkal azonos jogállásúak.

Befogadott: a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény alapján külföldi vagy hontalan lehet ilyen, neki pl. tartózkodási engedélye van.

Bevándorolt: a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény, gyakorlatilag azt jelenti, hogy „bevándorlási engedéllyel rendelkező”, 2002. január 1-jétől hatályon kívül lett helyezve, ettől kezdve magyarországi – hosszabb – tartózkodás vízum, letelepedési vagy tartózkodási engedély alapján lehetséges. (De a korábban kiadott ilyen engedélyek esetében ez e megnevezés még alkalmazható lehet).

Letelepedett: a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény alapján letelepedési engedéllyel rendelkezők.

Az előző kategóriákba nem tartozó határon túli magyar felvételizőkre vonatkozó ösztöndíj-lehetőségek, azok részletes szabályai jelen fejezet *Juttatások, támogatások* című részében találhatóak.

Költségtérítéses képzésre vehetők fel a nem az EGT-hez tartozó külföldi állampolgárok, illetve azok a jelentkezők, akik olyan tagozatra és képzési formára jelentkeznek, amely költségtérítéses képzésként van meghirdetve. A költségtérítés összegét *A felvételi intézményenkénti feltételei* táblázataiból lehet megtudni.

Államilag támogatott képzésben folytatott tanulmányok

A felsőoktatási törvény szerint egy személy 12 féltéven át folytathat a felsőoktatásban tanulmányokat államilag támogatott képzésben. Ebbe beleértendő a felsőfokú szakképzés, alapképzés, egységes, osztatlan képzés, mesterképzés, és a doktori képzés, amelyre azonban plusz 6 féltév felhasználható. Speciális esetekben – például azoknál a képzéseknél, ahol a képzési és kimeneti követelmények szerint a képzési idő 10 féltévnél hosszabb, illetve a részdíjós képzéseknél vagy a fogyatékkal élők esetében – a támogatási idő megnövekszik.

Az államilag támogatott képzésben való részvételt nem zárja ki a felsőoktatásban szerzett fokozat és szak-képzettség megléte, azzal a megkötéssel, hogy aki államilag támogatott képzésben valamely képzési ciklusban záróvizsgát tett, ugyanabban a képzési ciklusban nem vehet részt államilag támogatott képzésben.

A felsőoktatási képzésben való részvétel feltételei:

1. Aki érettségivel rendelkezik és még nem vett részt felsőoktatási képzésben, az jelentkezhet államilag támogatott és/vagy költségtérítéses formában felsőfokú szakképzésre, alapképzésre, illetve egységes, osztatlan képzésre.

2. Aki államilag finanszírozott képzésre korábban felvételt nyert, de tanulmányait nem fejezte be, az jelentkezhet államilag támogatott és/vagy költségtérítéses formában felsőfokú szakképzésre, alapképzésre, illetve

egységes, osztatlan képzésre. Amennyiben államilag támogatott képzésre nyer felvételt, a korábban felhasznált finanszírozott féléveinek számát le kell vonni a 12 félévből.

3. Államilag finanszírozott képzésben szerzett oklevéllel jelentkezni lehet államilag támogatott formában:
 - felsőfokú szakképzésre,
 - főiskolai szintű oklevél birtokában mesterképzésre és egyetemi szintű kiegészítő alapképzésre,
 - egyetemi szintű oklevél birtokában doktori képzésre.

4. A költségtérítéses képzésben szerzett főiskolai oklevéllel rendelkező jelentkezhet államilag támogatott képzésre is. Ha nem tudja igazolni, hogy tanulmányait költségtérítés fizetése mellett folytatta, akkor azt kell vélelmezni róla, hogy a hallgatói jogviszonya létesítésekor már 7 félévet igénybe vett állami támogatással és továbbtanulása esetén 5 félévet tanulhat állami segítséggel. Ezt az 5 félévet célszerű mesterképzésben igénybe venni. Amennyiben alapképzésre használja fel valaki ezt a fennmaradt 5 félévet, annak felhasználását követően a tanulmányait költségtérítéses formában folytathatja.

5. A hallgatói jogviszonnal rendelkező és költségtérítéses képzésben részt vevő hallgató:

a) **saját intézményében**

aa) *kérheti átvételét* államilag támogatott képzésre (intézményi hatáskör),

ab) *benyújthat jelentkezési kérelmet* másik, államilag támogatott képzésre és

- megszüntetheti költségtérítéses tanulmányait,
- mind a kettő szakon folytathatja párhuzamosan tanulmányait;

b) **másik felsőoktatási intézményben**

ba) *kérheti átvételét* államilag támogatott képzésre és felvételi eljárás nélkül folytathatja megkezdett tanulmányait (intézményi hatáskör),

bb) *benyújthat jelentkezési kérelmet* másik, új, államilag támogatott szakra,

- megszüntetheti a költségtérítéses tanulmányait,
- folytathatja a költségtérítéses tanulmányait és államilag támogatott párhuzamos képzésben is részt vehet;

c) **vendéghallgatói jogviszonyt létesíthet** (felsőoktatási intézmény hozzájárulásával) tanulmányaihoz kapcsolódó résztanulmányok folytatására.

A felsőoktatási törvény előírásai szerint az államilag támogatott és a költségtérítéses képzésre történő felvétel nem jelent végleges és változtathatatlan kategóriát senki számára. Az államilag támogatott képzésre való felvétel az első tanévre szól. Akkor folytathatóak államilag támogatott képzésben a tanulmányok, ha a felsőoktatási intézményben adott képzési időszakra előírt krediteket összegyűjtötte a hallgató.

Természetesen ellenkező irányú mozgás is lehetséges, a legjobb teljesítményt elérő költségtérítéses hallgatók átkerülhetnek a „megüresedett” államilag támogatott helyekre. Ez a szabály arra ösztönöz mindenkit, hogy a lehető legjobb teljesítményt nyújtsa tanulmányai során.

Az államilag támogatott és a költségtérítéses képzés közti átsorolás szabályairól hamarosan megjelenik a felsőoktatási törvény előírása alapján a végrehajtási rendelet, amelynek alapján a felsőoktatási intézmények 2007 tavaszán készítik el a szabályzataikat, amelyek megismerhetőek lesznek az intézményi honlapokon.

Párhuzamos képzés

A felsőoktatási törvény lehetővé teszi azt, hogy valaki egyszerre több intézménybe, vagy egy intézményen belül több szakra járjon. Ez a párhuzamos képzés. Arra is lehetőség van, hogy valaki – ha felveszik – mindkét intézményben, illetve szakon államilag támogatott formában tanuljon. Ezt úgy lehet megtenni, ha két különböző felvételi időszakban jelentkezik és nyer felvételt.

Tudni kell azt is, hogy abban az esetben, ha valaki államilag támogatott képzésben tanul, és legkésőbb az első szakon megkezdett tanulmányai 3. félévében kezdi meg az államilag támogatott párhuzamos képzésben a tanulmányait, akkor a számára a két képzés egy félévnek számít a lehetséges 12 államilag támogatott félévből, ha viszont később dönt úgy, hogy párhuzamos képzésben is tanulni akar, akkor már a két szakon folytatott tanulmánya két félévnek fog számítani.

Hallgatói jogviszony, vendéghallgatói jogviszony, párhuzamos hallgatói jogviszony

A hallgatói jogviszony a felsőoktatási intézmény és a hallgató között fennálló, a tanulmányokkal kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket tartalmazó jogviszony, ami a felsőoktatási intézménybe történő első beiratkozással jön létre és – amennyiben a tanulmányokat diploma megszerzése zárja – az adott képzési ciklust követő

első záróvizsga-időszak végéig tart. A hallgatói jogviszony létesítésének feltétele az intézménybe való felvétel vagy átvétel. A hallgatói jogviszonyt – jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén (például ha nem teljesíti az egyetem, főiskola tanulmányi- és vizsgaszabályzatában előírtakat, vagy ha egymást követő 2 félévben nem jelentkezett be tanulmányok folytatására) – a felsőoktatási intézmény egyoldalúan is megszüntetheti, a hallgatói jogviszonyt a hallgató – bejelentéssel – is megszüntetheti.

A jogszabályok alapján a hallgatói jogviszony szüneteltetésére is lehetőség van a (ez az ún. „halasztás”), aminek sajátossága, hogy első szünetelésre – ha a tanulmányi és vizsgaszabályzat eltérően nem rendelkezik – csak az első félév sikeres teljesítése után kerülhet sor. A hallgató egyébként – hallgatói jogviszonyának fennállása alatt – több alkalommal is élhet a hallgatói jogviszonyának szüneteltetésével, azzal a megkötéssel, hogy az egybefüggő szüneteltetés ideje legfeljebb 2 félév lehet.

A hallgató egy adott felsőoktatási intézménnyel fennálló hallgatói jogviszonya fennállása alatt a tanulmányaihoz tartozó egyes tantárgyakat annak a felsőoktatási intézménynek, amellyel hallgatói jogviszonyban áll, másik képzésében, továbbá mint vendéghallgató bármelyik felsőoktatási intézményben folyó képzésben felveheti, vagyis egyes résztanulmányok folytatására másik képzésben, egyetemen, főiskolán is lehetőség van. Azonban itt hívjuk fel a figyelmet arra, hogy a vendéghallgatói jogviszony létesítéséhez az „anyaintézmény” hozzájárulása szükséges, a további feltételeket a „fogadó” intézmény szabályzata tartalmazza.

Ma már nem ritka, hogy valaki akár több felsőoktatási intézménnyel áll hallgatói jogviszonyban, ekkor beszélhetünk ún. párhuzamos hallgatói jogviszonyról. A párhuzamos hallgatói jogviszony létesítéséhez nem kell beszerezni az „anyaintézmény” hozzájárulását, általában úgy jön létre, hogy a már hallgatói jogviszonyban álló személy – tanulmányai alatt – sikeres felvételt tesz, és ennek eredményeként beiratkozik egy másik egyetemre, főiskolára is.

A vendéghallgatói jogviszony és a párhuzamos hallgatói jogviszony közötti kardinális különbség, hogy míg előbbi esetén az „alap”(vagyis a már fennálló) hallgatói jogviszonyban szerezhető diploma megszerzéséhez teljesítenek egyes tantárgyakat, az utóbbi esetében az „alap” hallgatói jogviszonyban szerezhető diplomától függetlenül, azzal párhuzamosan egy másik diploma megszerzését is megkísérlik.

➤ A KÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁSRÓL

➤ KIKET TERHEL A KÖTELEZETTSÉG

Az Országgyűlés 2006 októberében módosította a felsőoktatásról szóló törvényt és az államilag támogatott képzésben részt vevő hallgatók számára előírta, hogy meghatározott feltételek teljesülésekor a hallgatók képzésük költségeinek egy részét viseljék. Az új rendelkezések bevezetése tehát azt eredményezi, hogy valamenyi, költségtérítéses, illetőleg államilag támogatott képzési formában bizonyos mértékű fizetési kötelezettség terheli a hallgatót. Az államilag támogatott képzésben részt vevő hallgatót terhelő képzési hozzájárulás fizetési kötelezettségnek a **bevezetésre vonatkozó időbeli**, illetve **szociális** helyzetre vonatkozó további feltételei vannak.

Az **időbeli feltétel**, abban nyilvánul meg, hogy képzési hozzájárulás fizetésére kötelezett a képzés második évfolyamától (harmadik félévétől) kezdődően az a hallgató, aki a 2007 szeptemberében – vagy azt követően – az első évfolyamon államilag támogatott képzés keretében kezdi meg felsőfokú tanulmányait az alap-, mester (egységes, osztatlan) képzésben.

Fontos! A 2007 szeptemberében államilag támogatott mesterképzésben első évfolyamon tanulmányokat kezdő hallgatók már a képzés első évfolyamától (első félévétől), vagyis a teljes mesterképzési időszak alatt fizetésre kötelezettek. A 2007 szeptemberében alapképzésben, egységes, osztatlan képzésben első évfolyamon tanulmányokat kezdő hallgatók a képzés második évfolyamától (harmadik félévétől) kötelezettek a képzési hozzájárulás fizetésére.

A **szociális helyzetre vonatkozó feltétel** azt eredményezi, hogy a szociálisan rászoruló hallgatók államilag támogatott képzésben nem kötelezettek a képzés költségeinek a megfizetésére. A felsőoktatásról szóló törvény szerint a hátrányos helyzetű hallgató képzési hozzájárulás fizetésére nem köteles.